

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Eckius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

In qua sed disceptamus que adducte.

¶ Primo Augustinus in 22. c. Enchiridii: in nullo nobis reluctat. Nam toties iam inculcauit? scilicet presertim quod dicitur totum opus bonum fieri a deo non per hoc negare liberarbitrii concursus. sed dei et gratie principalitate asserere. quod ipsa verba Augustini adducta liquido comprobant. Inquit enim parat adiuuanda et presertim parata adiuuat. Nam adiutorii nomine acuitate libere arbitrii exprimit ut tractatus in 4. super epistolam Johannis: eadem allegata declarat. Si dicitur inquit adiutor meus esto aliquid agis si nihil agis. quod ille adiuuat. Porro quod apostolus induxit deum operari in nobis velle et operari. si me non fallit memoria Apollonius habet. Qui operari in nobis velle et proficere per bona voluntate. Ut cumque sit assentior facillime deum operari in nobis velle. sed nobiscum ut Bernardus dicit.

¶ Quod secundo loco beatus inducit Augustinus: ex. 1. retracta: c. 23. quod bonum opus sit tantum munusculum datum a deo. Dico oportere precipere de qua subiecta materia loquantur auctores loquitur enim ibi Augustinus: de fide et charitate ad que ipsa voluntas indubio habet se tantum passivam. Aliud autem est loqui de bono opere. Nec subsequenter negamus. voluntatem non posse in bonum opus nisi vocetur. quod omnem actionem voluntatis bona deus sua motione fuerit. Nec hoc negamus quoniam deus presertim beat vult. sed si prebet utique voluntas haberet illas. Quare oramus deum. ut bona opera nostra aspiando fuerit et adiuuando persequatur.

¶ Ad Sergio: non dissimilis dicitur? qui tam sepe in libris Horatii libertatem voluntatis tollit. Nihil enim agere possumus? quod deo placeat. Deo non adiuuante. qui cum gratiam gratis det. alioquin gratia non esset. iuxta Apollonius. opus bonum ab illa procedens optimo iure. donum dicitur dei. et meritum nostrum. iuxta illud Augustinus ad Sixtum presertim. cum deus coronat merita nostra. nihil aliud coronat quam munera sua.

¶ De Cyrillo et quod quot alijs qui adducti possunt nihil est quod allatum negemus. Non enim possunt homines facere que placeant deo. nisi induantur superiorum virtute. sicut dicit Iesus Apollonius admonere. ut sederent in civitate donec induerentur virtute ex alto. Virtus inquam habitus est et gratia. ubi voluntatis est recipere. facta vero virtute. eius quoque est operari. Et de istis virtutibus scriptura locuta est apud Ezechiel:

Carolostradius.

¶ Si etiam ago deo doctorum qui hanc concedit quod bona opera sunt dona dei et quod deus sua dona coronat. Quod autem mihi repugnantiam obicit ad precedentia et sequentia remitto. et quero quam acuitate habeat ferula vel baculus quo pedagogus cedit adolescentulum data responsione. pergrederemur.

Eckius.

¶ Querit clarissimus doctor. quomodo habeat acuitate ferula vel baculus qua Pedagogus verberat discipulum. Etideo cum suo modo omnis causa scilicet possit dici et instrumentalis. necessarium est diversa esse genera instrumentorum. Nam aliquam causam instrumentalem naturam seu genuinam et virtute. aliquam communicatam uti patet. tenuissimus vero instrumenti modus est cum instrumentum solummodo agit ut dicitur rectum. sine hoc fiat per cuiusdam impetus impressionem aut solum virtute lattonis. Quo sic preloquio respondeo. proposita questione satis captiose baculum habere acuitate inquantum a manu ipsius magistri dirigit. Cuius improbatorem audire patet sum

Carolostradius.

¶ Quicquid sit de distinctione Egregij. doctor. hoc dicit Elafas. quod quoad modum instrumenta mota nihil possunt dicere suis motoribus. ita nec homo actus spiritus sancto potest sibi quicquam arrogare illius motionis vel actionis. modo Elafas c. 10. sic inquit. Nunquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea et exaltabitur ferra contra eum a quo trahitur? Et baculus contra eum a quo movetur. Ergo etiam libere arbitrii: quod comparatur illiusmodi instrumentis. non potest dicere.

Aristoteles
adest dixit
Carolos